

Sygn. akt V KK 188/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,

w sprawie **skazanego M. O.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 lipca 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt VII Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N.

z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt II K (...),

uchyła zaskarżony wyrok i zmieniony nim wyrok łączny Sądu Rejonowego w N. i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w N. rozpoznawał sprawę M. O. w przedmiocie wydania wyroku łącznego i ustalił, że został on skazany następującymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w C. z dnia 27 maja 2015 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 02.12.2013 r. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności;

II. Sądu Rejonowego w N. z dnia 13 sierpnia 2015 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 24.06.2014 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

III. Sądu Rejonowego w N. z dnia 26 sierpnia 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniach 28.07.2014 r. i 10.10.2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. Sądu Rejonowego w N. z dnia 14 września 2015 r., sygn. akt II K (...), za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniach 15.06.2014 r., 16.09.2014 r., 10.10.2014 r. na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

V. Sądu Rejonowego w N. z dnia 3 września 2015 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 15.12.2013 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;

VI. Sądu Rejonowego w N. z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniach 10.12.2013 r., 28.11.2013 r.; 01.12.2013 r., 02.12.2013 r., 16.12.2013 r., 20.12.2013 r., 03.01.2014 r., 06.01.2014 r., 03-04.01.2014 r., 01-03.12.2013 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

VII. wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w N. z dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt II K. (...) obejmującym wyroki:

1. Sądu Rejonowego w N. z dnia 23 czerwca 2014 r., sygn. akt II K (...),
2. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
3. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
4. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
5. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
6. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt II K (...),

7. Sądu Rejonowego w N. z dnia 5 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
8. Sądu Rejonowego w N. z dnia 5 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
9. Sądu Rejonowego w N. z dnia 5 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
10. Sądu Rejonowego w N. z dnia 5 września 2014 r., sygn. akt II K (...),
11. Sądu Rejonowego w N. z dnia 27 lutego 2015 r., sygn. akt II K (...),
12. Sądu Rejonowego w Z. z dnia 24 kwietnia 2015 r., sygn. akt II K (...),
13. Sądu Rejonowego w N. z dnia 19 października 2015 r., sygn. akt II K (...),

na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, a także

1. Sądu Rejonowego w N. z dnia 5 listopada 2014 r., sygn. akt II K (...),
2. Sądu Rejonowego w N. z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt II K (...),
3. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 maja 2015 r., sygn. akt II K (...),
4. Sądu Rejonowego w N. z dnia 16 października 2015 r., sygn. akt II K (...),
5. Sądu Rejonowego w N. z dnia 16 października 2015 r., sygn. akt II K (...),
6. Sądu Rejonowego w N. z dnia 22 października 2015 r., sygn. akt II K (...),
7. Sądu Rejonowego w N. z dnia 30 października 2015 r., sygn. akt II K (...),
8. Sądu Rejonowego w N. z dnia 30 października 2015 r., sygn. akt II K (...),

na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności,

VIII. Sądu Rejonowego w N. z dnia 29 stycznia 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 18.03.2014 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

IX. Sądu Rejonowego w N. z dnia 27 czerwca 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 03.01.2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

X. Sądu Rejonowego w N. z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniach 07.04.2014 r., 10.04.2014 r., 27.04.2014 r., 26.07.2014 r., 30.07.2014 r., 20.08.2014 r., 15.09.2014 r. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- XI. Sądu Rejonowego w T. z dnia 21 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII K (...), za czyny z art. 286 § 1 k.k. popełnione w dniach 15.09.2014 r. na karę roku pozbawienia wolności;
- XII. Sądu Rejonowego w N. z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 10.12.2013 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;
- XIII. Sądu Rejonowego w M. z dnia 20 lutego 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 05.09.2016 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności;
- XIV. Sądu Rejonowego w D. z dnia 16 marca 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniach 06-13.09.2016 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
- XV. Sądu Rejonowego w N. z dnia 28 marca 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 242 § 3 k.k. popełniony w dniu 27.10.2016 r. na karę miesiąca pozbawienia wolności;
- XVI. Sądu Rejonowego w B. z dnia 29 maja 2017 r., sygn. akt VIII K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 26.09.2016 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
- XVII. Sądu Rejonowego w N. z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt II K (...) za czyny z art. 279 § 1 k.k. popełnione w grudniu 2010 r. na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 5 lat próby, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w N. z dnia 08.06.2017 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kary pozbawienia wolności;
- XVIII. Sądu Rejonowego w M. z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 10.10.2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- XIX. Sądu Rejonowego w N. z dnia 24 lipca 2017 r., sygn. akt II K (...) za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 23.09.2016 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- XX. Sądu Rejonowego w N. z dnia 11 czerwca 2015 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 28.07.2014 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 2 lat próby, przy czym

postanowieniem Sądu Rejonowego w N. z dnia 04.08.2017 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności;

XXI. Sądu Rejonowego w O. z dnia 31 lipca 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 25.09.2016 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

XXII. Sądu Rejonowego w E. z dnia 21 lipca 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniach od 15.09.2016 r. do 26.10.2016 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

XXIII. Sądu Rejonowego w N. z dnia 28 czerwca 2016 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 21.01.2013 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 3 lat próby oraz karę grzywny w liczbie 100 stawek dziennych po 10 zł każda, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w N. z dnia 15.09.2017 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, zaś postanowieniem Sądu Rejonowego w N. z dnia 31.01.2017 r. orzeczono wykonanie zastępczej kary 50 dni pozbawienia wolności za nieuiszczoną grzywnę;

XXIV. Sądu Rejonowego w L. z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 24.09.2016 r. na karę roku pozbawienia wolności;

XXV. Sądu Rejonowego w N. z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 191 § 1 k.k. i inne popełniony w dniu 02.10.2014 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

XXVI. Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony w dniu 25.09.2016 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt II K (...) Sąd Rejonowy w N. orzekł następująco:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył wyroki opisane w pkt. I-XXVI Sądu Rejonowego w N. sygn. II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...), II K (...); Sądu Rejonowego w C. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w T. sygn. VII K (...); Sądu Rejonowego w M. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w D. sygn. II K

(...): Sądu Rejonowego w B. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w M. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w O. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w E. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w L. sygn. II K (...); Sądu Rejonowego w K. sygn. II K (...) i wymierzył skazanemu M. O. karę łączną 10 lat pozbawienia wolności;

2. w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu,

3. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu M. O. na poczet orzeczonej kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawach podlegających łączeniu;

4. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów postępowania na rzecz Skarbu Państwa.

Z apelacjami wystąpili prokurator – na niekorzyść skazanego oraz obrońca. Obaj skarżący zaskarżyli wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej orzeczenia o karze formułując zarzut jej rażącej niewspółmierności.

Po rozpoznaniu tych apelacji Sąd Okręgowy w Z., wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt VII Ka (...) orzekł następująco:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uzupełnił część wstępną wyroku o punkt XXVII, w którym wskazał, że M. O. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w N. z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K (...) za popełnione w dniu 26.12.2015 r. przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. na karę 6 sześciu miesięcy pozbawienia wolności,

b) uchylił orzeczenie o karze łącznej zawarte w punkcie 1 części rozstrzygającej, c) na podstawie art. 86 § 1 i 4 k.k., art. 91 § 2 k.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w pkt I-XXVII części wstępnej zaskarżonego wyroku i wymierzył skazanemu M. O. karę łączną 12 lat pozbawienia wolności;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;

3. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 634 k.p.k. zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasacje od wyroku Sądu odwoławczego wywiódł obrońca M. O. zarzucając

1. rażąco obrazę przepisu prawa materialnego, to jest art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 roku, poprzez jego zastosowanie w zakresie dotyczącym wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 27 maja 2015 roku, wydanego w sprawie II K (...), a tym samym objęcie wyrokiem łącznym kary orzeczonej tymże

wyrokiem, podczas gdy kara ta w chwili ogłaszania wyroku została wykonana i nie powinna podlegając łączeniu w wyrok łącznym;

2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa procesowego, to jest art. 433 § 1 i 2 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej oraz skutkujące wydaniem rażąco niesprawiedliwego wyroku z powodu:

a) uzupełnienia zaskarżonego wyroku Sądu I instancji o punkt XXVII dotyczący skazania wyrokiem II K (...) Sądu Rejonowego w N. z 11 kwietnia 2017 roku, za popełnione w dniu 26 grudnia 2015 roku przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania i związane z nią prawa skazanego, mające na celu zapewnienie kontroli rozstrzygnięcia podejmowanego przez sąd pierwszej instancji przez dwukrotną ocenę stanu faktycznego i prawnego sprawy oraz kontroli prawidłowości stanowiska zajętego przez sąd pierwszej instancji, wymaga w takiej sytuacji uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

b) objęcia wyrokiem łącznym kary już przez skazanego wykonanej, orzeczonej wyrokiem II K (...) Sądu Rejonowego w C. z 27 maja 2015 roku, która to zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, a mianowicie art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 lipca 2015 roku, nie podlega łączeniu,

c) nieobjęcia wyrokiem łącznym kary ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem IV K (...) Sądu Rejonowego w B. z 18 grudnia 2014 roku, za popełnione w dniu 21 marca 2014 roku oraz 25 marca 2014 roku przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. na karę łączną 12 miesięcy ograniczenia wolności, która to kara nie została przez skazanego wykonana i jako taka podlega łączeniu,

d) nierozważania w należyтым zakresie wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, co skutkowało wydaniem wyroku, w którym orzeczono wobec skazanego rażąco niewspółmierną, surową karę łączną.

W oparciu o wyżej przytoczone zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Z. oraz zmienionego nim wyroku Sądu Rejonowego w N. i przekazanie sądowi *meriti* sprawy skazanego M. O. o wyrok łączny do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w N. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się częściowo uzasadniona, co spowodowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności skarżącemu wypada wytknąć oczywistą niekonsekwencję, skoro formułując zarzut z pkt. 2a) kasacji kwestionuje możliwość uzupełnienia w instancji odwoławczej podstawy faktycznej wydania wyroku łącznego o dodatkowe, nieobjęte wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego skazanie wyrokiem II K (...) Sądu Rejonowego w N. z 11 kwietnia 2017 roku, za popełnione w dniu 26 grudnia 2015 roku przestępstwo z art. 284 § 2 k.k., z drugiej zaś – wskazuje, iż zaskarżony kasacją wyrok jest rażąco niesprawiedliwy, albowiem pominięto w nim objęcie karą łączną także kary ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem IV K (...) Sądu Rejonowego w B. z 18 grudnia 2014 roku, za popełnione w dniu 21 marca 2014 roku oraz 25 marca 2014 roku przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

Z tego powodu należy przypomnieć, iż w sprawie o wydanie wyroku łącznego sąd odwoławczy może orzec po raz pierwszy karę łączną, gdy w pierwszej instancji został wydany zaskarżony apelacją wyrok łączny, orzekający karę na bazie określonych skazań oraz umarzający postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie. Nie jest także wykluczone orzeczenie przez sąd odwoławczy kary łącznej w oparciu o skazania, które nie były podstawą orzeczenia kary łącznej przez sąd pierwszej instancji. Powyższe uzasadnione jest m.in. specyfiką postępowania o wydania wyroku łącznego, które może być wszczęte z urzędu i w ramach którego sąd sam zbiera niezbędne materiały; nie widać przeszkód dla wykazania w tym względzie inicjatywy też przez organ *ad quem* (zob. uchwałę składu 7 sędziów SN z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 3/18, OSNKW 2018/8/55). Poglądy te w całości podziela także skład Sądu Najwyższego rozpoznający niniejszą sprawę, co przesądzało o nieuwzględnieniu zarzutu z pkt. 2a kasacji.

Rozważając kolejny zarzut kasacji wskazany w pkt 2c podnieść należało, że Sąd Okręgowy – działając w oparciu o art. 440 k.p.k. – powinien był dostrzec z urzędu, iż zaskarżonym wyrokiem łącznym należało objąć także karę łączną 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem IV K (...) Sądu Rejonowego w B. z 18 grudnia 2014 roku, za popełnione w dniu 21 marca 2014 roku oraz 25 marca 2014 roku przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., która to kara nie została przez skazanego wykonana i jako taka podlegała łączeniu, co ustalono na podstawie analizy akt tego postępowania oraz informacji uzyskanych przez Sąd Najwyższy co do przebiegu postępowania wykonawczego dotyczącego wykonania tej kary.

Zasadnie również dostrzeżono w kasacji, iż – na tej samej podstawie prawnej – Sąd Okręgowy powinien zwrócić uwagę na brak podstaw do objęcia wyrokiem łącznym kary już przez skazanego wykonanej, orzeczonej wyrokiem II K (...) Sądu Rejonowego w C. z 27 maja 2015 roku, która to zgodnie z art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 lipca 2015 roku, nie podlegała łączeniu.

W takim układzie konieczność zastosowania art. 440 k.p.k. wynikała z faktu, że utrzymanie zaskarżonego wyroku skutkowało zaistnieniem stanu naruszenia przepisu art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania, ustalonym przez art. 1 pkt 46 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396) – zob. również wyroki SN: z dnia 23 stycznia 2019 r., V KK 516/18; z dnia 16 listopada 2011 r., III KK 236/11. Uchybienie, jakiego w tym zakresie dopuścił się Sąd odwoławczy ma charakter rażący i mający istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, którym objęto skazanie na karę aktualnie wykonaną, a więc niepodlegającą łączeniu, pominięto zaś objęcie węzłem kary łącznej jednej z kar niewykonanych, to jest podlegającej łączeniu.

Pozostałe zarzuty kasacji, pomimo wskazania jako rzekomo naruszonych m.in. przepisów art. 433 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. stanowią w istocie wyłącznie próbę zakwestionowania wysokości orzeczonej kary łącznej, a więc obejścia zakazu określonego w art. 523 § 1 zdanie drugie k.p.k. i muszą zostać uznane za bezzasadne w stopniu oczywistym.

Z tych powodów zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd odwoławczy uwzględni powyższe wskazania (art. 442 § 3

k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.) pamiętając, iż wyrok Sądu *meriti* został zaskarżony – w zakresie obejmującym rażąco niewspółmierność kary – także przez prokuratora działającego na niekorzyść skazanego. Sąd odwoławczy nie może również stracić z pola uwagi art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 1086, tzw. „Tarcza 4.0”) w perspektywie nowych zasad wymierzania kary łącznej. Procedując ponownie w przedmiocie wymierzenia kary łącznej, także w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, sąd rozważy, który z reżimów prawnych jest względniejszy dla skazanego, na nowo oceni istnienie przesłanek umożliwiających wydanie wyroku łącznego i po ich ustaleniu, wyda nowy wyrok łączny, obejmujący kary wymierzone M. O..

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w wyroku.